

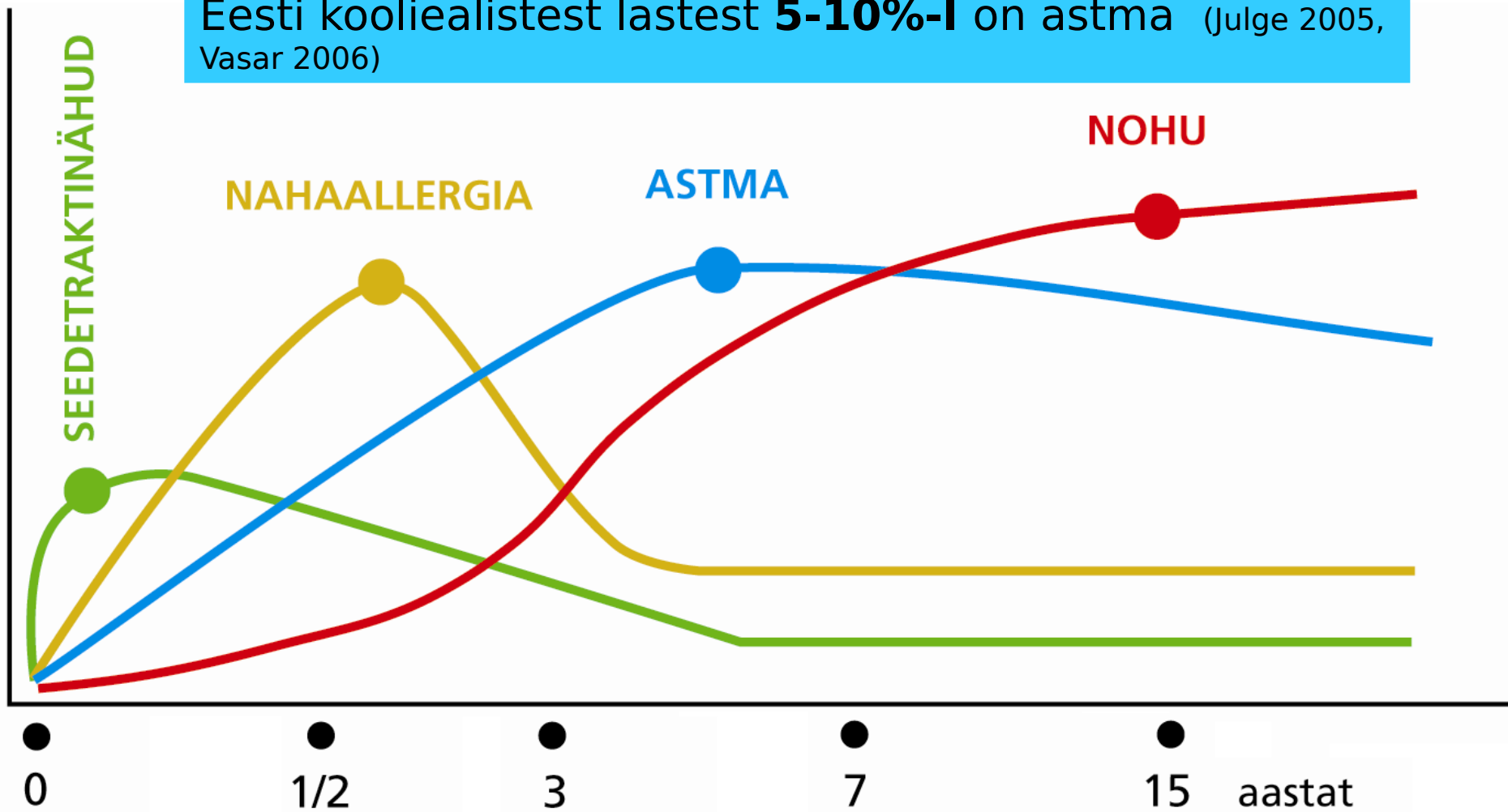


Teismeliste astma

Eesti Arstide Päevad
Silvi Plado,
SA Tallinna Lastehaigla
10.04.2015

Allergiamarss

Eesti kooliealistest lastest **5-10%-l** on astma (Julge 2005, Vasar 2006)





Astma on hingamisteede

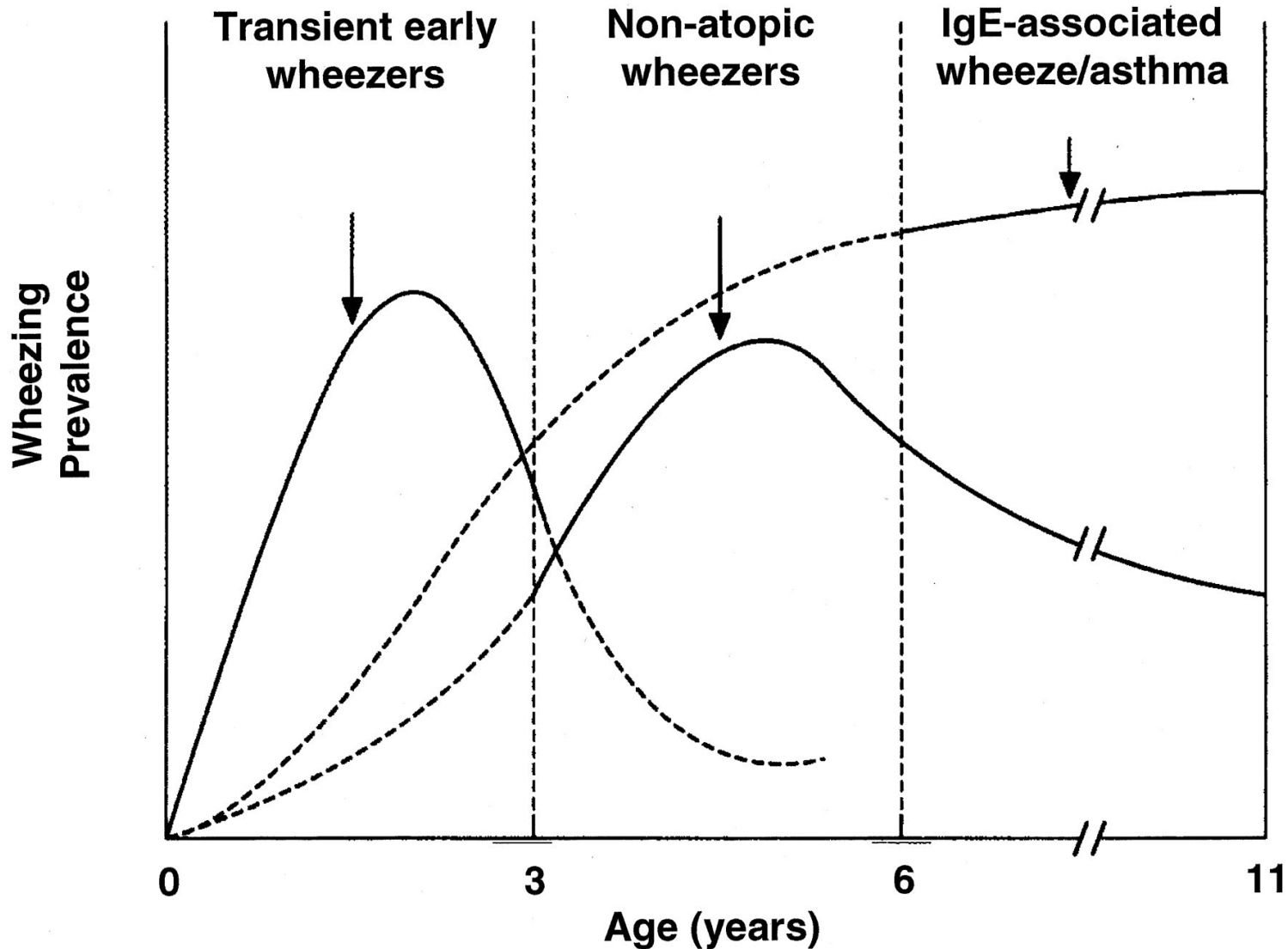
korduvad
obstruktsioonid
ja periooditi tekkiv
hüperreaktiivsus

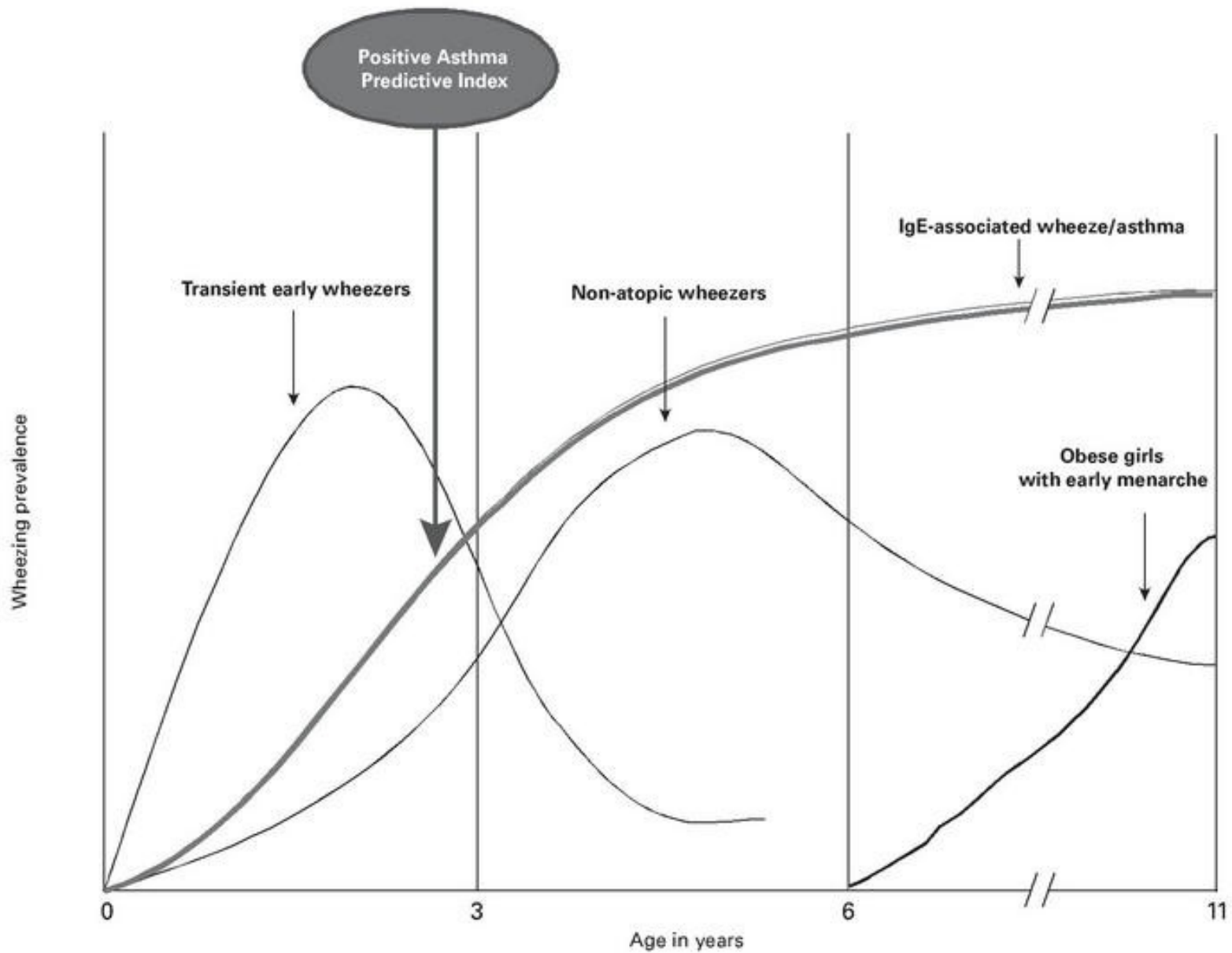
krooniline (allergiline)
põletik

PRACTALL 2008

GINA 2012

Laste astma fenotüübid





Teismeliste astma eripärad

saab teha kopsufunktsiooni uuringuid

- sageneb allergilise astma osakaal, sempoonsus
- võib alata ka mitteallergiline astma
- tekib rohkem uusi haigusjuhte kui remissioone
- soostumusprobleemid
- suitsetamine
- ees ootab arsti vahetus

Astmaga teismeliste mured

Emotsionaalsed

Kehalised

- puberteet
- mure oma keha muutumise pärast
- mure astma pärast
- mure ravimite pärast



Sotsiaalsed

- kodust lahkumine
- suitsetamine
- ravi organiseerimine
- ravimite eest tasumine

Astmaga teismeliste emotsionaalsed probleemid

- iseseisvuse soov
- vanemate surve ja heakskiit
- soovimatus teistest erineda
- riskikäitumine/piiride otsimine
- seksuaalsed impulsid
- haiguse ja ravivajaduse eitamine



Aladiagnoosimine

Taani 12-15a astmakaebustega lastest 1/3 oli diagnoosimata astma

– 69% tüdrukud, 33% poisid

Alla 1/3 neist oli pöördunud kaebustega arsti poole



Alaravimine



Seotud:

- aladiagnoosimisega
- haiguse mittetunnistamisega
 - USA: 70% 12-18a astma patsiente kasutas ägenemisel hooravimeid
 - 53% ravi mittekasutusest sõpradega koos olles

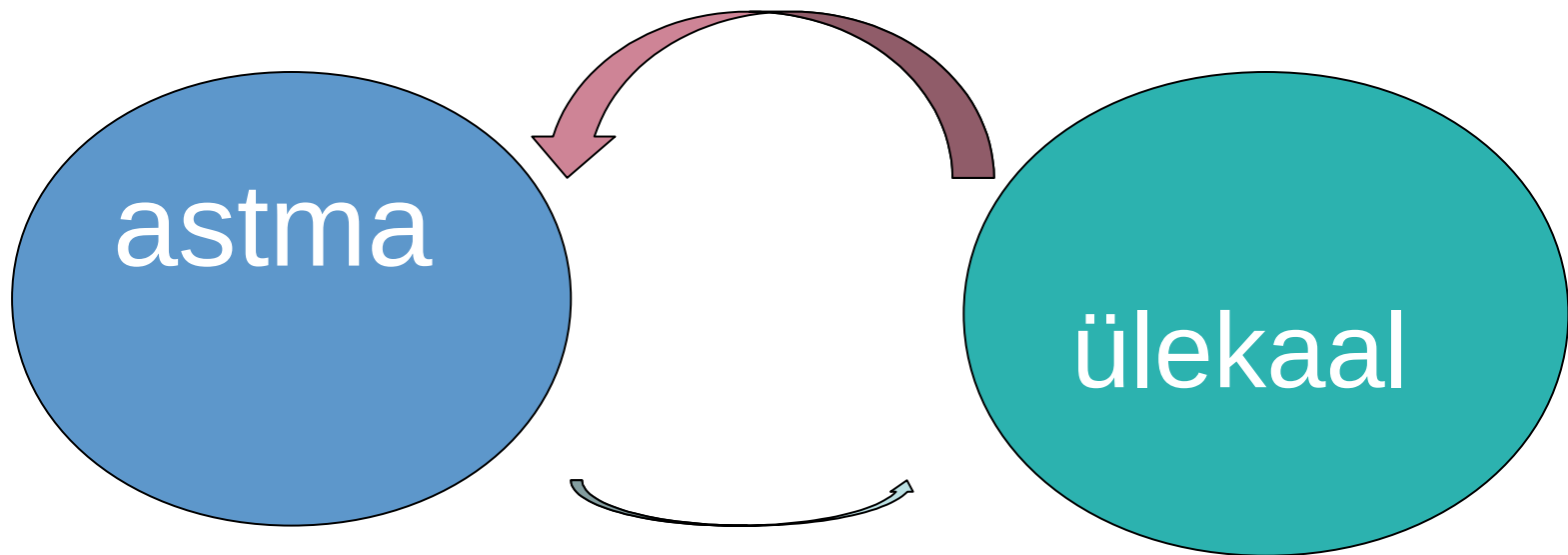
UK: 15-19a vanuses on astmase suuremus 6x suurem kui 5-9a vanuses; sama trend 11-17 aastastel

Ülediagnoosimine

Astma diferentsiaaldiagnoos:

- häälepaelte düsfunktsioon
- hüperventilatsioon
- harjumuslik v psühhogeenne köha
- kroonilised kopsuhaigused
- vähene füüsiline treenitus





- Teismelistel tüdrukutel seos tugevam
- Seos ka rasvumise ja atoopia vahel

Põhjuseks geenid, hormoonid, elustiil, käitumine, hingamismehhanika, immuunmehhanismid

Astma ja sport



- Tippsportlastel on (koormus)astmat ja bronhide hüperreaktiivsusust rohkem
 - kestvusalad
- Allergiline nohu ja atoopia
- Koormusindutseeritud toiduallergiaga seotud anafülaksia



Poisid – hoiavad astma eemal ja lahus oma isiklikust ja sotsiaalsest elust

Tüdrukud – püüavad integreerida haiguse ja ravi oma sotsiaalsesse ellu, jagavad seda teistega

Teismeliste ravisoostumust mõjutavad

Isiksus ja motivatsioon

Haigusest aru
saamine

Ravimite toime mõistmine

Raviskeemi lihtsus v keerulisus

Õpetus ja toetus



Elustiil

Vanemate surve

Tagasiside ja julgustamine

Arsti suhtlemisoskus

Mida teismelised tahavad

- olla otsustaja/ haaratud oma raviotsustesse
- et räägitaks tema, mitte vanematega
- et arst kuulaks teda
- konfidentsiaalsust



Mida arst saab teha

- haiguse õpetus
- enesejälgimise õpetamine
- sagedased kontrollid
- kokkulepitud raviotsused kirjalikult kaasa
- võtta aega kuulamiseks ja rääkimiseks
- lahkarvamuste korral hoida diskussioon avatuna
- koostöö hea astmaõega





Aitäh kuulamast!